

Reykjavík, den 17. oktober 1994

Danmarks rigsantikvar
Olaf Olsen

Undertegnede Lilja Árnadóttir, museumsleder på Islands Nationalmuseum og Helgi Þorláksson, udvalgsmedlem, samt docent i historie ved Islands Universitet, er af kulturministeret blevet anmodet om at kontakte en nordisk arkæologisk institution for at bede om assistance, idet der er blevet fremsat begrundet mistanke om, at den sølvskat (653,5 g), der i 1980 blev fundet ved gården Miðhús i Østlandet, ikke i sin helhed stammer fra vikingetiden, som antaget, men at en del af den er yngre.

Vi henvender os til Danmarks Nationalmuseum p.g.a. Deres omfattende kendskab til den islandske vikingetid og den faglige viden, som museets arbejdere sidder inde med på dette område. Vi vil anmode Dem om at De og Nationalmuseet vil påtage Dem undersøgelsen af det fundne sølv. Islands Nationalmuseum vil afholde udgifterne hertil.

Anledningen til dette er, at der opstod en mistanke om, at en del af nævnte sølv ikke stammede fra vikingetiden, og på foranledning af det nu fratrådte kulturminister blev sølvet undersøgt af professor James Graham-Campbell ved Institute of Archaeology, University College, London. I sin rapport af 11. juni d.å. påpeger professor Graham-Campbell, at mistanken ikke er ubegrundet og anbefaler en nærmere undersøgelse af sølvet (se vedlagte rapport fra Graham-Campbell).

Det skal nævnes, at de islandske forskere, der foretog den analyse af sølvet, som Graham-Campbell henviser til, anser analysen for at være ufuldkommen og de afgav ikke nogen formel rapport om deres konklusioner.

I henhold til museumsloven fratrådte nævnte kulturminister råd den 30. juni d.å., men inden sin fratrædelse fremførte rådet over for Islands Kultur- og undervisningsministerium argumenter for en yderligere undersøgelse af sølvet på ministeriets vegne. Ministeriet afslog dette og har overdraget det nye kulturminister råd at sørge for "at man med yderligere videnskabelige undersøgelser skaffer de sikrest mulige oplysninger om sølvets alder". Fra ministeriets side tager man ikke stilling til, hvilke specialister inden for området man bør henvende sig til, men mener at der kan blive tale om specialister i Norden.

Den 1. juni d.å. tiltrådte rigsantikvar Þór Magnússon sin stilling igen, efter to års orlov. Som bekendt undersøgte han i sin tid sølvet sammen med præsident Kristján Eldjárn. De rejste begge til stedet, hvor sølvet blev fundet og undersøgte alle omstændigheder omkring fundet. I Árbók Hins íslenska fornleifafélags for 1980 publicerede rigsantikvarens så en artikel om fundet og her fremkommer der ingen mistanke om bedrag i forbindelse med fundet. På det nye kulturminister råd anmodning afgav rigsantikvaren en rapport om sagen på rådets møde d. 29. sept. d.å. Her understregede han vigtigheden af en ny undersøgelse af sølvet:

"Ved en fortsat undersøgelse af sølvskatten fra Miðhús, bør man bl.a. se på følgende punkter:

Med kemisk analyse må det afgøres, om metallet i væsentlig grad adskiller sig fra andet sølv, der som regel er til stede i fund fra vikingetiden.

Man må undersøge, om der i dette sølv findes noget metal, der var ukendt i vikingetiden.

Man må undersøge, om der i udenlandske fund fra vikingetiden findes genstande i samme stil eller med samme udseende som de genstande fra Miðhús-fundet, som regnes for mistænkelige, eller man må finde ud af, om deres stil er meget forskellig fra andre genstande fra den tid.

Man må undersøge, om der i udenlandske fund findes enkelte genstande uden pendant i samme fund og undersøge, om der er opstået nogen mistanke i forbindelse med sådanne genstande.

Man må undersøge, om der på sølvet findes utvetydige spor der taler for, at der ved deres fremstilling er blevet brugt værktøj, der ikke fandtes eller blev brugt i vikingetiden".

For os er det af største vigtighed, at De sammen med Nationalmuseets medarbejdere påtager Dem at undersøge sølvet eller tilkalder specialister i den udstrækning det måtte være nødvendigt og har overopsyn med opgaven. Det er dog nødvendigt for os at udgifterne til undersøgelsen skal være overkommelige.

Hvis De ikke ser Dem i stand til at påtage Dem opgaven, vil vi være taknemmelige for oplysninger om en nordisk institution der er egnet til den.

Vi håber, at De kan påtage Dem dette og venter at få Deres anvisninger og forslag om sagens behandling i et brev til undertegnede, adresseret til Islands Nationalmuseum.

I al fortrolighed
Med mange venlige hilsener

Helgi Þorláksson

Lilja Árnadóttir

NATIONALMUSEET

Thjóðminjasafn Islands
att. Museumsleder Lilja Árnadóttir
Docent Helgi Thorlákson
Sudurgata 41
101 Reykjavík
ISLAND

OLDTID OG MIDDELALDER

FREDERIKSHOLMS KANAL 17
DK-1220 KØBENHAVN K
TEL 145 13 13 44 11
FAX 145 13 47 13 12

FAX: 354 1 28 967

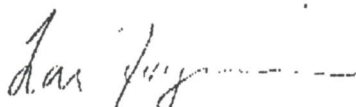
København d. 10/11 1994

Kære Lilja Árnadóttir og Helgi Thorlákson

På vegne af Rigsantikvar Olaf Olsen vil jeg sige tusinde tak for jeres henvendelse vedr. sølvskatten fra Midhús i Østlandet – vi anser den for en meget stor tillidserklæring. Nationalmuseet vil derfor naturligvis meget gerne medvirke til en afklaring.

Vi har allerede udarbejdet forslag til analyseforløb, og pt. afventer vi blot et omkostningsoverslag fra Nationalmuseets Bevaringsafdeling. Så snart dette foreligger, vil vi fremsende vort detaljerede forslag til et analyseprojekt omkring skatten fra Midhús.

med de bedste hilsner

Lars Jørgensen
museumsinspektør

Thjóðminjasafn Íslands
att. Museumsleder Lilja Árnadóttir
Docent Helgi Thorlákson
Sudurgata 41
101 Reykjavík, ISLAND

OLDTID OG MIDDELALDER

FREDERIKSHOLMS KANAL 12
DK-1220 KØBENHAVN K
TLF +45 33 13 44 11
FAX +45 33 47 33 12

København d. 17/11 1994

Kære Lilja Árnadóttir og Helgi Thorlákson

Som jeg skrev i vor fax af d. 10/11 vil jeg på vegne af Rigsantikvar Olaf Olsen sige tusinde tak for jeres henvendelse vedr. sølvskatten fra Midhús i Østlandet – det er en stor tillids-erklæring.

Det vil som sagt være yderst beklageligt for skandinavisk arkæologi, hvis Prof. Graham-Campbell antagelser er korrekte. Nationalmuseet vil naturligvis derfor meget gerne medvirke til en afklaring af de pågældende tvivlsspørgsmål omkring dele af skattens ægthed.

Vi vil derfor foreslå, at der iværksættes et undersøgelsesprogram omfattende følgende analyser af sølvskattens indhold:

1. Røntgenfluoresensanalyser af alle genstande med henblik på legering og sporstofindhold. Herved kan afklares, om der optræder afvigende legeringer eller atypiske sporstoffer i de mistænkelige genstande. Foretages af Nationalmuseets Bevaringsafdeling.
2. Røntgenfluoresensanalyser af 10 norske og danske hals- og armringe fra vikingetid, samt moderne sterlingsølv med henblik på komparative analyser af ovennævnte. Foretages af Nationalmuseets Bevaringsafdeling.
3. Makroundersøgelser af værktøjsspor på de islandske og danske/norske genstande fra analyserne 1-2. Foretages af Nationalmuseets Bevaringsafdeling.
4. Makroundersøgelser af forarbejdningsfrakturer på især de snoede ringe med henblik på fremstillingsteknik. Vikingetidens snoede ringe blev fremstillet ved en teknik, som efterlader karakteristiske makrofrakturer i overfladen. Disse vil måske ikke optræde på eventuelle nyere genstande. Foretages af Nationalmuseets Bevaringsafdeling og OMA.
5. Undersøgelser af genstandene ved Dr. Birgitta Hårdh, Lund og Lars Jørgensen, NM. Supplement til Prof. James Graham-Campbells undersøgelser.

Vi mener, at denne række undersøgelser med sikkerhed vil kunne klarlægge, om der i fundet skulle indgå nyere genstande. Desværre er der visse omkostninger forbundet med analyserne, hvilke beløber sig til DKK 17.800, jvf. vedlagte budget. Vi håber ikke, at denne udgift vil forhindre en fortsættelse af undersøgelserne. Iøvrigt mener vi, at projektet er spændende – selvom årsagen er yderst beklagelig – og vi ser frem til et godt samarbejde med Islands Nationalmuseum.

Lad os venligt vide, om vi skal iværksætte dette, og eventuelt hvornår skatten kan overføres til Danmark.

de bedste hilsner

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lars Jørgensen', followed by a horizontal flourish line.

Lars Jørgensen
museuminspektør

Reykjavík 28. nóvember 1994

Fyrr á þessu ári var til umræðu í fjölmiðlum silfursjóður sem fannst við bæinn Miðhús í Egilsstaðahreppi árið 1980. Dr. James Graham-Campell prófessor í Lundúnum rannsakaði sjóðinn í júní að beiðni Þjóðminjaráðs og í skýrslu sem hann skilaði að rannsókn lokinni kemur fram að mögulegt sé að aldur alls sjóðsins sé ekki hinn sami.

Í framhaldi af því þótti eðlilegt að rannsaka sjóðinn enn með það fyrir augum að fá eins örugga vitneskju og kostur er á um aldur hans alls og í september 1994 fól menntamálaráðuneytið nýskipuðu Þjóðminjaráði og Þjóðminjasafni Íslands að hlutast til um frekari vísindalegar athuganir á silfursjóðnum.

Þjóðminjaráð ákvað að óska eftir því við Þjóðminjasafn Dana að það taki að sér frekari rannsókn sjóðsins. Nú hefur borist svar frá Danmörku þar sem Þjóðminjasafnið tekur að sér slíka rannsókn og verður sjóðurinn fluttur til Kaupmannahafnar á næstu dögum.

Fréttatilkynning frá Þjóðminjasafni Íslands 28. nóvember 1994

Reykjavík, 1. dec. 1994.

Herved bekræftes, at Lilja Árnadóttir museumsdirektør ved Islands Nationalmuseum medfører som håndbagage en vikingetids sølvskat tilhørende museet, som skal undersøges i Nationalmuseet i København med hensyn til sølvindehold og tidfæstning.

Sølvskatten består af 40 stykker, brudsølv og dele af smykker og hele smykker, halsringe og armringe, nogle af dem sammenknuste. Efter undersøgelsens slut kommer sølvskatten at tilbagesendes til Islands Nationalmuseum.

Ærbødigst

Þór Magnússon
rigsantikvar.

